

"ฟาง" หรือ ขวง, ร้าง, ฟางเส้น, ฟางเสน, ทนบกโค้ง จัดเป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็กถึง ในธรรมชาติจะพบที่ขึ้นไม่เฝ้าขนาดใหญ่ และจัดเป็นพืชคลุมดิน มีถิ่นกำเนิดในประเทศอินเดีย ในประเทศไทยจะพบขึ้นเป็นกลุ่ม ๆ ตามเขาหินปูนที่แห้งแล้งและชายป่าดิบแล้งทั่ว ๆ ไป ในอดีตคนชนบทในภาคเหนือจะปลูกเป็นแนวรั้วบ้านและเลี้ยงวัวควายได้ยาก เชื่อได้ว่าหลายคนไม่รู้ชื่อ ในขณะนี้ยังพบเห็นขึ้นอยู่บ้างในสภาพป่าธรรมชาติในเขตพื้นที่บ้านวังโป่ง อ.ป่า

ชิงหาคม-กุมภาพันธ์ ในส่วนของถาวรนำดินฟางมาใช้งานทางด้านไม้ประดับนั้นที่เด่นที่สุดจะเป็นลักษณะของฝักจะเป็นฝักที่แข็งแบน มีสีน้ำตาลขบขาคาว กว้าง 1.5-2.5 เซนติเมตร และยาว 8-12 เซนติเมตร ส่วนที่ค่อนข้างยาวโคนฝักจะสอบหรือเล็กน้อและด้านปลายฝักจะผากกว้าง ปลายฝักจะติดเป็นลักษณะคล้ายจะรอดหรือหน่ออยู่ตรงด้านบน

'ฟาง' ไม้หายากเพื่อการอนุรักษ์, ไม้ประดับและพืชสมุนไพร

ไม้ อ.สันทรภะ อ.เจียงใหม่ ซึ่งเป็นพื้นที่ในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ความจริงแล้วค้นคว้าจะเจริญเติบโตได้ในหลายพื้นที่ของประเทศไทยและชายพรมแดนด้วยเมล็ด อ.วิเศษยกคุณค้นฝักที่เก่าแก่อีกสองอันเป็นจำนวนมากไปผู้ได้ที่นำศึกษาพืชผัก ภาควิชาพืชสวน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในทางการแพทย์แผนโบราณพบว่าฝักมีประโยชน์ทางด้านสมุนไพรหลายอย่าง ถึงไปว่าเห็นต้นนำมาปลูกเป็นไม้ประดับจะมีดอกและมีฝักที่มีขนาดแปลกต่างชนิดกัน

ในทางพฤกษศาสตร์ จะมีลักษณะใบอ่อนเล็กเป็นฝอยคล้ายกับใบหางนกยูงไทย, โครที่ไม้รู้จักก่อนมักจะมีปว่าคือต้นหางนกยูง ถ้าไม่เห็นดอกและฝักจะแยกไม่ออก ลักษณะของดอกจะมีสีเหลืองออกตามปลายกิ่งและตามง่าม ใบโตปลายกิ่งและจะออกดอกเป็นช่อไม่แตกแขนง ในธรรมชาติต้นฟางจะออกดอกระหว่างเดือนมิถุนายน-กันยายน ฝักจะแก่ระหว่างเดือน

สิงหาคมและธันวาคม ในแต่ละฝักจะมีเมล็ดรูปรี ๆ อยู่ภายใน 2-4 เมล็ด กว้างในอกลึกได้ใช้สีจากแก่นฟางคั่งน้ำอาชุกขัยเพื่อให้มีสีแดง ภายในเนื้อไม้ของต้นฟางเมื่อตัดออกมาจะมีสีเหลืองหรือส้มแต่ถ้าถูกอากาศนาน ๆ จะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล พบว่าในเนื้อไม้มีวัตถุสีที่ไม่มีสีชื่อว่า เฮมาทอกซิลิน อยู่ 10% (Haematoxylin) ซึ่งวัตถุนี้เมื่อถูกอากาศแล้วจะกลายเป็นสีแดง นอกจากนี้ยังพบว่าในแก่นฟางมีสารแทนนินที่มีฤทธิ์เป็นยาฆ่าเชื้อและฆ่าพยาธิได้หลายชนิด ส่วนของรากให้สีเหลืองและเคี้ยวมีกลิ่นคล้ายกับขมิ้นชันได้

เนื้อไม้ฟางนี้จะไม่คงทนเพราะธาตุคาร์โบไฮเดรต ในการนำมาสกัดเพื่อใช้ผลิตทนายจะต้องใช้น้ำสะอาดเพิ่มลงไป ประโยชน์ทางด้านสมุนไพรในตำรายแพทย์แผนโบราณได้นำมาใช้แก้ปวดหัว แก้ไข้ แก้ไข้หวัด มีรสขมเย็น รสคาว และมีฝาดปน นำมาจับประคบเป็นกาบ่างโลหิตในสตรี, จับประคบฝีค้อน, แก้ปวดพิการ, จับหนอง ๑๘๙ นอกจากนี้แก่นฟางยังนำมาใช้แก้พิษทำ

"เมล็ดมะระจีนผลใหญ่" มีเขาพิพิธภัณฑ์การปลูก, เกษตรกรรมและสมุนไพร (จีนเจลาบ) สอดสมบปี ๑ บาท ส่วนของไม้ที่ชมรมเกษตรกรรมความรู้ทางกรมหลวง เลขที่ 2/200 ถนนศรีมหา ๙.ในเมือง อ.เมือง จ.พิจิตร ๕๕๐๐๐ โทร. ๐-๕๕๖1-๖๐๕1.